WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)
z dnia 30 maja 2006 r. *

W sprawie C-459/03

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE i 141 EWEA, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 30 października 2003 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez P.J. Kuijpera i M. B. Martenczuka, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

popierana przez:

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, reprezentowane przez C. Jackson i C. Gibbs, działające w charakterze pełnomocników, wspierane przez R. Plendera, QC, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

* Język postępowania: angielski.

przeciwko

Irlandii, reprezentowanej przez R. Brady'ego i D. O'Hagana, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez P. Sreenana i E. Fitzsimonsa, SC, P. Sandsa, QC, i N. Hyland, BL, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

popieranej przez:

Królestwo Szwecji, reprezentowane przez K. Wistrand, działającą w charakterze pełnomocnika,

interwenient,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans (sprawozdawca) i J. Malenovský, prezesi izb, J.P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J.N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič, J. Klučka, U. Lõhmus i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 listopada 2005 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Komisja Wspólnot Europejskich wnosi w skardze do Trybunału o stwierdzenie, że wszczynając w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (zwanej dalej „konwencją") postępowanie sporne przeciwko Zjednoczonemu Królestwu Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie zakładu MOX, umiejscowionego w Sellafield (Zjednoczone Królestwo), Irlandia uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 10 i 292 WE oraz 192 i 193 EWEA.

Ramy prawne

2 Konwencja prawa morza, sporządzona w Montego Bay (Jamajka) w dniu 10 grudnia 1982 r., weszła w życie w dniu 16 listopada 1994 r.

3 Konwencja ta została zatwierdzona w imieniu Wspólnoty Europejskiej na mocy decyzji Rady 98/392/WE z dnia 23 marca 1998 r. (Dz.U. L 179, str. 1). Została również ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej.

4 W dniu 21 czerwca 1996 r., przy okazji ratyfikacji konwencji przez Irlandię, państwo to złożyło następujące oświadczenie:

„Irlandia przypomina, że będąc członkiem Wspólnoty Europejskiej, przekazała Wspólnocie kompetencje w pewnych sprawach objętych konwencją. Szczegółowa deklaracja dotycząca rodzaju i zakresu kompetencji przekazanych Wspólnocie Europejskiej zostanie przedstawiona we właściwym czasie, zgodnie z postanowieniami załącznika IX do konwencji".

5 Pierwsze odniesienie decyzji 98/392 ma następujące brzmienie:

„uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 43 [obecnie, po zmianie, art. 37 WE], 113 [obecnie, po zmianie, art. 133 WE] i 130s ust. 1 [obecnie, po zmianie, art. 175 ust. 1 WE], w połączeniu z jego art. 228 ust. 2 zdanie pierwsze [obecnie, po zmianie, art. 300 ust. 2 zdanie pierwsze WE] oraz art. 228 ust. 3 akapit drugi [obecnie, po zmianie, art. 300 ust. 3 akapit drugi WE]".

6 W trzecim, piątym i szóstym motywie tej decyzji stwierdza się:

„warunki umożliwiające Wspólnocie złożenie instrumentu formalnego potwierdzenia przewidziane w załączniku IX art. 3 do konwencji i określone w art. 4 ust. 4 porozumienia zostały spełnione;

[...]

konwencja [...] powinn[a] zostać zatwierdzon[a], aby Wspólnota stała się [jej] stroną w ramach swych kompetencji;

Wspólnota, składając instrument formalnego potwierdzenia, musi złożyć również deklarację określającą sprawy objęte konwencją [...], w odniesieniu do których kompetencje zostały jej przekazane przez państwa członkowskie [...]".

7 Artykuł 1 decyzji 98/392 stanowi:

„1. W imieniu Wspólnoty zatwierdza się niniejszym Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza oraz porozumienie odnoszące się do stosowania jego [w sprawie implementacji jej] części XI.

2. Teksty konwencji i porozumienia znajdują się w załączniku I.

3. Instrument formalnego potwierdzenia Wspólnoty, który znajduje się w załączniku II, jest przechowywany przez Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Obejmuje on deklarację na mocy art. 310 konwencji i deklarację kompetencji".

8 Zgodnie z deklaracją w sprawie kompetencji, o której mowa w art. 1 ust. 3 decyzji (zwanej dalej „deklaracją w sprawie kompetencji Wspólnoty"):

„Deklaracja dotycząca kompetencji Wspólnoty Europejskiej w odniesieniu do kwestii uregulowanych przez Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza z dnia 10 grudnia 1982 roku i porozumienie z dnia 28 lipca 1994 roku dotyczące [w sprawie] implementacji części XI konwencji

(Deklaracja złożona zgodnie z artykułem 5 ustęp 1 załącznika IX do konwencji i artykułem 4 ustęp 4 porozumienia)

Artykuł 5 ustęp 1 załącznika IX do Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza przewiduje, że dokument formalnego zatwierdzenia organizacji międzynarodowej powinien zawierać deklarację wyszczególniającą kwestie regulowane przez konwencję, w odniesieniu do których kompetencje zostały przeniesione na organizację przez jej państwa członkowskie, będące stronami niniejszej konwencji [...].

[...]

Wspólnoty Europejskie zostały ustanowione na mocy traktatu paryskiego (EWWiS) i traktatów rzymskich (EWG i Euratom), podpisanych odpowiednio dnia 18 kwietnia 1951 roku i dnia 25 marca 1957 roku. [traktaty te] zostały [...] zmienione na mocy Traktatu o Unii Europejskiej, który został podpisany w Maastricht w dniu 7 lutego 1992 roku [...].

[...]

Zgodnie z postanowieniami, o których mowa powyżej, niniejsza deklaracja określa kompetencje, które zostały przeniesione na Wspólnotę przez państwa członkowskie na mocy traktatu, w kwestiach regulowanych przez konwencję [...].

[...]

Wspólnota ma wyłączne kompetencje w zakresie niektórych kwestii i dzieli kompetencje ze swoimi państwami członkowskimi w odniesieniu do określonych pozostałych kwestii.

1. Kwestie, w odniesieniu do których Wspólnota ma wyłączne kompetencje:

— Wspólnota wskazuje, że jej państwa członkowskie przeniosły na nią kompetencje w zakresie ochrony i zarządzania morskimi zasobami połowowymi. Zatem w tej dziedzinie wyłącznie Wspólnota przyjmuje odpowiednie przepisy i regulacje (które są wprowadzane w życie przez państwa członkowskie) oraz w ramach swoich kompetencji podejmuje zewnętrzne przedsięwzięcia z państwami trzecimi lub właściwymi organizacjami międzynarodowymi [...],

— na mocy polityki handlowej i celnej Wspólnota posiada kompetencje w odniesieniu do tych postanowień części X i XI konwencji i porozumienia z dnia 28 lipca 1994 roku, które dotyczą handlu międzynarodowego.

2. Kwestie, w odniesieniu do których Wspólnota dzieli kompetencje ze swoimi państwami członkowskimi:

— w odniesieniu do rybołówstwa, w zakresie określonej liczby kwestii, które nie są bezpośrednio związane z ochroną i zarządzaniem morskimi zasobami połowowymi, na przykład badanie i rozwój technologiczny oraz rozwój współpracy, kompetencje są dzielone,

— w odniesieniu do postanowień dotyczących transportu morskiego, bezpieczeństwa żeglugi i zapobiegania zanieczyszczeniom morza, zawartych między innymi w częściach II, III, V, VII i XII konwencji, Wspólnota posiada wyłączne kompetencje jedynie odnośnie do zakresu, w jakim takie postanowienia konwencji lub dokumentów prawnych przyjętych przy ich implementacji wpływają na wspólne przepisy ustanowione przez Wspólnotę. Gdy przepisy wspólnotowe istnieją, ale nie zostaną dotknięte, w szczególności w przypadku przepisów wspólnotowych określających wyłącznie normy minimalne, państwa członkowskie posiadają kompetencje do działania w takiej dziedzinie, bez uszczerbku dla kompetencji Wspólnoty. W innych przypadkach kompetencje leżą w gestii państw członkowskich.

Wykaz odpowiednich aktów wspólnotowych znajduje się w dodatku. Zakres uprawnień Wspólnoty wynikający z tych aktów musi być oceniany poprzez odniesienie do precyzyjnych postanowień każdego środka, a w szczególności do zakresu, w jakim przepisy takie ustanawiają wspólne reguły,

[...].

Dodatek

Akty wspólnotowe, które dotyczą kwestii regulowanych przez konwencję i porozumienie:

— W zakresie bezpieczeństwa morskiego i zapobiegania zanieczyszczaniu morza

[...]

Dyrektywa Rady 93/75/EWG z dnia 13 września 1993 roku dotycząca minimalnych wymagań w odniesieniu do statków zdążających do portów Wspólnoty lub je opuszczających i przewożących towary niebezpieczne lub zanieczyszczające (Dz.U. L 247 z 5.10.1993, str. 19).

[...]

— W dziedzinie ochrony i zachowania środowiska morskiego, część XII konwencji

[...]

Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 175 z 5.7.1985, str. 40).

[...]

— Konwencje, których stroną jest Wspólnota

Konwencja o zapobieganiu zanieczyszczenia mórz ze źródeł lądowych, Paryż, dnia 4 czerwca 1974 roku (decyzja Rady 75/437/EWG z dnia 3 marca 1975 roku opublikowana w Dz.U. L 194 z 25.7.1975, str. 5).

Protokół zmieniający konwencję o zapobieganiu zanieczyszczeniu mórz ze źródeł lądowych, Paryż, dnia 26 marca 1986 roku (decyzja Rady 87/57/EWG z dnia 28 grudnia 1986 roku, opublikowana w Dz.U. L 24 z 27.1.1987, str. 47).

[...]".

9 Część IX konwencji, zatytułowana „Morza zamknięte lub półzamknięte", obejmuje art. 122 i 123, sformułowane następująco:

„Artykuł 122

Definicja

Dla celów niniejszej konwencji »morze zamknięte lub półzamknięte« oznacza zatokę, zbiornik morski lub morze otoczone przez dwa państwa lub więcej i połączone z innym morzem lub oceanem wąskim ujściem albo składające się w całości lub w przeważającej części z mórz terytorialnych i wyłącznych stref ekonomicznych dwóch lub więcej państw nadbrzeżnych.

Artykuł 123

Współpraca państw położonych nad morzami zamkniętymi lub półzamkniętymi

Państwa położone nad morzami zamkniętymi lub półzamkniętymi powinny współpracować ze sobą w wykonywaniu swoich praw i obowiązków przewidzianych przez niniejszą konwencję. W tym celu dążą one, bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwej organizacji regionalnej, do:

[...]

b) koordynacji wykonywania swoich praw i obowiązków w zakresie ochrony i zachowania środowiska morskiego;

[...]".

10 Część XII konwencji, zatytułowana „Ochrona i zachowanie środowiska morskiego", zawiera sekcję 1, obejmującą art. 192–194, które stanowią:

„Artykuł 192

Zobowiązanie ogólne

Państwa są zobowiązane do ochrony i zachowania środowiska morskiego.

Artykuł 193

Suwerenne prawo państw do eksploatacji swoich zasobów naturalnych

Państwa mają suwerenne prawo do eksploatacji swoich zasobów naturalnych stosownie do ich polityki w dziedzinie ochrony środowiska i zgodnie z ich obowiązkiem ochrony i zachowania środowiska morskiego.

Artykuł 194

Środki zmierzające do zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego

1. Państwa stosują, odpowiednio do swoich możliwości, w zależności od okoliczności indywidualnie lub wspólnie, wszelkie środki zgodne z niniejszą konwencją, które są konieczne do zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego z jakiegokolwiek źródła, wykorzystując w tym celu najlepiej nadające się do zastosowania sposoby, jakie pozostają w ich dyspozycji, oraz dążą do uzgadniania swojej polityki w tej dziedzinie.

2. Państwa stosują wszelkie środki konieczne do zapewnienia, aby działalność była prowadzona pod ich jurysdykcją lub kontrolą w taki sposób, by nie wyrządzać szkody innym państwom i ich środowisku morskiemu wskutek zanieczyszczenia i aby zanieczyszczenie będące następstwem wypadków lub działalności prowadzonej pod ich jurysdykcją lub kontrolą nie wykraczało poza obszary, na których wykonują one swoje suwerenne prawa zgodnie z niniejszą konwencją.

3. Środki stosowane zgodnie z niniejszą częścią dotyczą wszelkich źródeł zanieczyszczenia środowiska morskiego. Środki te obejmują między innymi takie środki, których celem jest zmniejszanie w możliwie najpełniejszym zakresie:

a) wprowadzania toksycznych, szkodliwych lub niebezpiecznych substancji, szczególnie takich, które mają charakter trwały, ze źródeł lądowych, z atmosfery lub poprzez atmosferę albo w następstwie zatapiania;

b) zanieczyszczenia ze statków, w szczególności środki zmierzające do zapobiegania wypadkom i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń, zapewnienia bezpieczeństwa prac prowadzonych na morzu, zapobiegania umyślnym i nieumyślnym zrzutom oraz do regulowania projektowania, budowy, wyposażenia, eksploatacji i składu załogi statków;

c) zanieczyszczenia z instalacji i urządzeń używanych do badania lub eksploatacji zasobów naturalnych dna i podglebia morskiego, w szczególności środki zmierzające do zapobiegania wypadkom i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń, zapewnienia bezpieczeństwa prac prowadzonych na morzu oraz do regulowania projektowania, budowy, wyposażenia, eksploatacji i składu załogi takich instalacji lub urządzeń;

d) zanieczyszczenia z innych instalacji i urządzeń eksploatowanych w środowisku morskim, w szczególności środki zmierzające do zapobiegania wypadkom i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń, zapewnienia bezpieczeństwa prac prowadzonych na morzu oraz do regulowania projektowania, budowy, wyposażenia, eksploatacji i składu załogi takich instalacji lub urządzeń.

4. Stosując środki zmierzające do zapobiegania, zmniejszania lub kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego, państwa powstrzymują się od nieuzasadnionego zakłócania działalności prowadzonej przez inne państwa w korzystaniu z ich praw i wykonywaniu ich obowiązków zgodnie z niniejszą konwencją.

5. Środki stosowane zgodnie z niniejszą częścią obejmują takie środki, które są konieczne dla ochrony i zachowania rzadkich lub wrażliwych ekosystemów, jak również środowiska ginących, zagrożonych lub narażonych na niebezpieczeństwo gatunków ryb i innych form życia w morzu".

11 Artykuły 204–206 konwencji, zawarte w sekcji 4 części XII, zatytułowanej „Monitoring i ocena środowiska", przewidują, że:

„Artykuł 204

Monitoring zagrożeń lub następstw zanieczyszczenia

1. Państwa, działając w sposób zgodny z prawami innych państw, starają się, na ile jest to możliwe, bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwych organizacji międzynarodowych dokonywać za pomocą uznanych metod naukowych obserwacji, pomiaru, oceny i analizy zagrożeń lub następstw zanieczyszczenia środowiska morskiego.

2. W szczególności państwa stale nadzorują następstwa wszelkiej działalności prowadzonej za ich zgodą lub z ich udziałem w celu określenia, czy taka działalność może spowodować zanieczyszczenie środowiska morskiego.

Artykuł 205

Publikacja sprawozdań

Państwa publikują sprawozdania dotyczące wyników działań podejmowanych zgodnie z artykułem 204 lub dostarczają takie sprawozdania w odpowiednich odstępach czasu właściwym organizacjom międzynarodowym, które powinny udostępniać je wszystkim państwom.

Artykuł 206

Ocena potencjalnych następstw działalności

Jeżeli państwa mają uzasadnione podstawy, aby sądzić, że działalność, która ma być prowadzona pod ich jurysdykcją lub kontrolą, może spowodować istotne zanieczyszczenie lub znaczące i szkodliwe zmiany w środowisku morskim, oceniają one, na ile jest to możliwe, potencjalne następstwa takiej działalności dla środowiska morskiego oraz podają do wiadomości sprawozdania o wynikach takich ocen w sposób przewidziany w artykule 205".

12 Sekcja 5 części XII konwencji, zatytułowana „Normy międzynarodowe i ustawodawstwo krajowe w zakresie zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego", zawiera między innymi art. 207 i 211, sformułowane następująco:

„Artykuł 207

Zanieczyszczenie ze źródeł lądowych

1. Państwa wydają ustawy i inne przepisy prawne w zakresie zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego ze źródeł lądowych, łącznie z rzekami, estuariami, rurociągami i urządzeniami odprowadzającymi wodę, uwzględniając przy tym uzgodnione na płaszczyźnie międzynarodowej normy, standardy i zalecane metody postępowania oraz procedury.

2. Państwa zastosują inne środki, jakie mogą być konieczne dla zapobiegania, zmniejszania i kontroli takiego zanieczyszczenia.

3. Państwa dążą do uzgadniania swojej polityki w tym zakresie na odpowiedniej płaszczyźnie regionalnej.

4. Państwa, działając w szczególności za pośrednictwem właściwych organizacji międzynarodowych albo za pośrednictwem konferencji dyplomatycznej, dążą do ustanowienia globalnych i regionalnych norm, standardów i zalecanych metod postępowania oraz procedur zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia

środowiska morskiego ze źródeł lądowych, biorąc pod uwagę charakterystyczne cechy regionalne, potencjał ekonomiczny państw rozwijających się i ich potrzebę rozwoju gospodarczego. Takie normy, standardy i zalecane metody postępowania oraz procedury są, w miarę potrzeby, okresowo weryfikowane.

5. Ustawy, inne przepisy prawne, środki, zasady, standardy i zalecane metody postępowania oraz procedury wymienione w ustępach 1, 2 i 4 obejmują środki przeznaczone do zmniejszania, w możliwie najpełniejszym zakresie, wprowadzania do środowiska morskiego substancji toksycznych, szkodliwych lub niebezpiecznych, a zwłaszcza takich, które mają trwały charakter".

[...]

„Artykuł 211

Zanieczyszczenie ze statków

1. Państwa, działając za pośrednictwem właściwej organizacji międzynarodowej lub ogólnej konferencji dyplomatycznej, ustanawiają międzynarodowe normy i standardy dla zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego ze statków i w taki sam sposób popierają przyjmowanie, w razie potrzeby, systemy tras morskich w celu ograniczenia do minimum zagrożenia wypadkami, które mogłyby powodować zanieczyszczenie środowiska morskiego, łącznie z wybrzeżem, oraz wynikające z zanieczyszczenia szkody dla interesów państw nadbrzeżnych. Takie normy i standardy są w miarę potrzeby okresowo, w taki sam sposób, weryfikowane.

2. Państwa wydają ustawy i inne przepisy prawne dla zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego ze statków podnoszących ich banderę lub zarejestrowanych w tych państwach. Takie ustawy i inne przepisy prawne powinny być przynajmniej tak samo skuteczne, jak powszechnie przyjęte międzynarodowe normy i standardy ustanowione przez właściwą organizację międzynarodową lub ogólną konferencję dyplomatyczną.

[...]".

13 Artykuł 213 konwencji, zawarty w sekcji 6 części XII, zatytułowanej „Zapewnienie wykonania przepisów", stanowi:

„Zapewnienie wykonania przepisów prawnych dotyczących zanieczyszczenia ze źródeł lądowych

Państwa zapewniają wykonanie swoich ustaw i innych przepisów prawnych wydanych zgodnie z artykułem 207 i wydają ustawy i inne przepisy prawne oraz stosują inne środki konieczne dla wprowadzenia w życie odpowiednich międzynarodowych norm i standardów, ustanowionych za pośrednictwem właściwych organizacji międzynarodowych albo za pośrednictwem konferencji dyplomatycznej w celu zapobiegania, zmniejszania i kontroli zanieczyszczenia środowiska morskiego ze źródeł lądowych".

14 Część XV konwencji, zatytułowana „Załatwianie sporów", zawiera sekcję 1, „Postanowienia ogólne". Artykuł 282, znajdujący się w tej sekcji, stanowi:

„Obowiązki wynikające z umów powszechnych, regionalnych lub dwustronnych

Jeżeli państwa-strony, które są stronami sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, uzgodniły w umowie powszechnej, regionalnej

lub dwustronnej albo w jakikolwiek inny sposób, że taki spór zostanie przekazany, na wniosek którejkolwiek ze stron sporu, do załatwienia według procedury, w której zapada wiążąca decyzja, procedura ta ma zastosowanie zamiast procedur przewidzianych w niniejszej części, chyba że strony sporu postanowią inaczej".

15 Artykuły 286–288 konwencji, zamieszczone w sekcji 2 części XV, zatytułowanej „Procedury obowiązkowe, w których zapadają wiążące orzeczenia", przewidują, że:

„Artykuł 286

Stosowanie procedur na podstawie niniejszej sekcji

Z zastrzeżeniem sekcji 3 każdy spór dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji niezałatwiony w wyniku zastosowania sekcji1 zostaje przekazany na wniosek którejkolwiek ze stron sporu sądowi lub trybunałowi arbitrażowemu, właściwemu zgodnie z niniejszą sekcją.

Artykuł 287

Wybór procedury

1. Przy podpisywaniu, ratyfikowaniu lub przystępowaniu do niniejszej konwencji lub w każdym późniejszym czasie państwo może w drodze pisemnej deklaracji wybrać jeden lub więcej spośród następujących sposobów załatwiania sporów, dotyczących interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji:

a) Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza utworzony zgodnie z załącznikiem VI;

b) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości;

c) trybunał arbitrażowy utworzony zgodnie z załącznikiem VII;

d) specjalny trybunał arbitrażowy utworzony zgodnie z załącznikiem VIII dla jednej lub wielu kategorii sporów określonych w tym załączniku.

[...]

Artykuł 288

Właściwość

1. Sąd lub trybunał arbitrażowy, o którym mowa w artykule 287, jest właściwy w odniesieniu do każdego sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, przekazanego mu zgodnie z niniejszą częścią.

2. Sąd lub trybunał arbitrażowy, o którym mowa w artykule 287, jest również właściwy w odniesieniu do każdego sporu w zakresie interpretacji lub stosowania umowy międzynarodowej dotyczącej celów niniejszej konwencji, przekazanego mu zgodnie z tą umową.

[...]".

16 Na podstawie art. 290 konwencji, zawartego w tej samej sekcji części XV, sąd lub trybunał arbitrażowy, któremu poddano spór, może zastosować środki tymczasowe.

17 Artykuł 293 konwencji, również zawarty w części XV, jest sformułowany następująco:

„Prawo właściwe

1. Sąd lub trybunał arbitrażowy właściwy zgodnie z niniejszą sekcją stosuje niniejszą konwencję i inne normy prawa międzynarodowego, które nie są sprzeczne z niniejszą konwencją.

[...]".

18 Zgodnie z art. 296 konwencji, zawartym w tej samej sekcji części XV:

„Ostateczny charakter i moc wiążąca orzeczeń

1. Orzeczenie wydane przez sąd lub trybunał arbitrażowy właściwy zgodnie z niniejszą sekcją jest ostateczne i powinno być wykonane przez wszystkie strony sporu.

2. Takie orzeczenie ma moc wiążącą tylko dla stron sporu i tylko w odniesieniu do tego konkretnego sporu".

19 Załącznik IX do konwencji, zatytułowany „Udział organizacji międzynarodowych", zawiera między innymi następujące postanowienia:

„*Artykuł 1*

Użycie wyrażeń

Dla celów artykułu 305 oraz niniejszego załącznika »organizacja międzynarodowa« oznacza międzyrządową organizację, utworzoną przez państwa, której państwa członkowskie przekazały kompetencje w dziedzinach uregulowanych przez niniejszą konwencję, łącznie z kompetencją do zawierania umów odnoszących się do tych spraw.

Artykuł 2

Podpisanie

Organizacja międzynarodowa może podpisać niniejszą konwencję, jeżeli większość jej państw członkowskich podpisała niniejszą konwencję. Przy podpisywaniu organizacja międzynarodowa składa deklarację określającą sprawy regulowane przez niniejszą konwencję, w odniesieniu do których kompetencje zostały przeniesione na tę organizację przez jej państwa członkowskie, które podpisały konwencję, a także rodzaj i zakres tych kompetencji.

Artykuł 3

Formalne potwierdzanie i przystąpienie

1. Organizacja międzynarodowa może złożyć dokument formalnego potwierdzenia lub przystąpienia, jeżeli większość jej państw członkowskich złoży albo złożyła swoje dokumenty ratyfikacyjne lub dokumenty przystąpienia.

2. Dokumenty składane przez organizację międzynarodową zawierają zobowiązania i deklaracje wymagane przez artykuły 4 i 5 niniejszego załącznika.

Artykuł 4

Zakres udziału oraz prawa i obowiązki

1. Dokument formalnego potwierdzenia lub przystąpienia organizacji międzynarodowej zawiera zobowiązanie do przyjęcia praw i obowiązków państw wynikających z niniejszej konwencji w sprawach, w odniesieniu do których kompetencje zostały przekazane organizacji przez jej państwa członkowskie, które są stronami niniejszej konwencji.

2. Organizacja międzynarodowa staje się stroną niniejszej konwencji w takim zakresie, w jakim posiada ona kompetencje zgodnie z deklaracjami, przekazanymi informacjami lub zawiadomieniami, o których mowa w artykule 5 niniejszego załącznika.

3. Taka organizacja międzynarodowa korzysta z praw i wykonuje obowiązki, które w przeciwnym razie przysługiwałyby na podstawie niniejszej konwencji jej państwom członkowskim, które są stronami niniejszej konwencji, w sprawach, w odniesieniu do których te państwa członkowskie przekazały organizacji kompetencje. Państwa Członkowskie takiej organizacji międzynarodowej nie wykonują kompetencji przekazanych organizacji.

4. Udział takiej organizacji międzynarodowej nie powoduje w żaden sposób zwiększenia reprezentacji, do której w przeciwnym razie byłyby uprawnione państwa członkowskie, które są Państwami-Stronami; dotyczy to zwłaszcza praw w zakresie podejmowania decyzji.

5. Udział takiej organizacji międzynarodowej nie powoduje w żaden sposób przyznania praw wynikających z niniejszej konwencji państwom członkowskim organizacji, które nie są Państwami-Stronami niniejszej konwencji.

6. W razie konfliktu między zobowiązaniami organizacji międzynarodowej wynikającymi z niniejszej konwencji i jej zobowiązaniami wynikającymi z umowy tworzącej tę organizację lub z jakichkolwiek aktów odnoszących się do niej, pierwszeństwo przysługuje zobowiązaniom wynikającym z niniejszej konwencji.

Artykuł 5

Deklaracje, zawiadomienia i informacje

1. Dokument formalnego potwierdzenia lub przystąpienia organizacji międzynarodowej powinien zawierać deklarację określającą sprawy regulowane przez niniejszą konwencję, w odniesieniu do których kompetencje zostały przekazane organizacji przez jej państwa członkowskie, które są stronami niniejszej konwencji.

2. Podczas ratyfikowania przez państwo członkowskie organizacji międzynarodowej niniejszej konwencji lub przystępowania do niej albo podczas składania przez organizację dokumentu formalnego potwierdzenia lub przystąpienia, zależnie od tego, co jest późniejsze, państwo to składa deklarację wymieniającą sprawy regulowane przez niniejszą konwencję, w odniesieniu do których przekazało ono kompetencje danej organizacji.

3. Przyjmuje się domniemanie, że Państwa-Strony będące państwami członkowskimi organizacji międzynarodowej, która jest stroną niniejszej konwencji, posiadają

kompetencje we wszystkich sprawach regulowanych przez niniejszą konwencję, w odniesieniu do których państwa te nie złożyły na podstawie niniejszego artykułu szczegółowych deklaracji, zawiadomień ani informacji dotyczących przekazania kompetencji tej organizacji.

4. Organizacja międzynarodowa i jej państwa członkowskie, które są Państwami-Stronami niniejszej konwencji, niezwłocznie zawiadamiają depozytariusza niniejszej konwencji o wszelkich zmianach w podziale kompetencji wymienionych szczegółowo w deklaracjach, stosownie do ustępów1 i 2, w tym o nowym przekazaniu kompetencji.

5. Każde Państwo-Strona może zwrócić się do organizacji międzynarodowej i jej państw członkowskich, które są Państwami-Stronami niniejszej konwencji, z prośbą o informacje na temat tego, kto posiada kompetencje w odniesieniu do konkretnej zaistniałej sprawy. Organizacja i jej zainteresowane państwa członkowskie udzielają tych informacji w zasadnym czasie. Organizacja międzynarodowa i państwa członkowskie mogą również ze swojej własnej inicjatywy udzielać takich informacji.

6. W deklaracjach, zawiadomieniach i informacjach składanych na podstawie niniejszego artykułu określa się szczegółowo rodzaj i zakres przekazanej kompetencji.

[...]".

Okoliczności powstania sporu

Spór między Irlandią a Zjednoczonym Królestwem w przedmiocie zakładu MOX

20 Spółka British Nuclear Fuel plc (zwana dalej „BNFL") prowadzi szereg zakładów przemysłowych w Sellafield, na wybrzeżu Morza Irlandzkiego. W miejscowości tej znajdują się między innymi zakłady MOX i THORP.

21 Zakład MOX wykonuje recykling plutonu pochodzącego z napromieniowanego paliwa nuklearnego poprzez mieszanie dwutlenku plutonu ze zubożonym dwutlenkiem uranu. Powstaje w ten sposób nowe paliwo o nazwie MOX, co jest skrótem oznaczającym paliwo z mieszanki tlenków („mixed oxide fuel"), stanowiące źródło energii w elektrowniach atomowych.

22 Część surowców używanych w zakładzie MOX pochodzi z zakładu THORP, którego nazwa jest skrótem oznaczającym zakład termicznego przetwarzania tlenku („thermal oxide reprocessing plant"), przetwarzającego napromieniowane paliwo nuklearne pochodzące z reaktorów znajdujących się zarówno w Zjednoczonym Królestwie, jak i w innych krajach, w celu uzyskania dwutlenku plutonu i dwutlenku uranu.

23 Władze Zjednoczonego Królestwa wydały zgodę na budowę zakładu MOX na wniosek BNFL, na podstawie analizy wpływu na środowisko przedstawionej przez tę spółkę w 1993 r. (zwanej dalej „analizą wpływu na środowisko z 1993 r.").

24 W 1996 r. BNFL złożyła do agencji odpowiedzialnej w Zjednoczonym Królestwie za ochronę środowiska wniosek o zezwolenie na eksploatację zakładu.

25 W dniu 11 lutego 1997 r., w oparciu o informacje dostarczone przez Zjednoczone Królestwo, Komisja wydała, na podstawie art. 37 EWEA, opinię w przedmiocie planu składowania odpadów radioaktywnych z zakładu MOX (Dz.U. C 68, str. 4). Zgodnie z tą opinią „wdrożenie planu składowania odpadów radioaktywnych powstających w związku z eksploatacją zakładu MOX w Sellafield nie grozi ani przy normalnym funkcjonowaniu, ani w razie wypadku o zasięgu przewidywanym w danych ogólnych

istotnym ze zdrowotnego punktu widzenia skażeniem radioaktywnym wody, gleby lub powietrza w innym państwie członkowskim".

26 Ponadto, zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 80/836/Euratom z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie zmiany dyrektyw określających podstawowe normy ochrony zdrowia ludności i pracowników przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego (Dz.U. L 246, str. 1), prywatna firma konsultingowa opracowała analizę gospodarczej zasadności budowy zakładu MOX (zwaną dalej „analizą PA"), której jedna z wersji została opublikowana w 1997 r.

27 Poza tym między kwietniem 1997 r. a sierpniem 2001 r. władze Zjednoczonego Królestwa pięciokrotnie zorganizowały publiczne konsultacje dotyczące gospodarczej zasadności budowy zakładu MOX. W dniu 3 października 2001 r. władze te orzekły, że budowa zakładu jest uzasadniona z gospodarczego punktu widzenia, w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego (Dz.U. L 159, str. 1), która uchyliła z dniem 13 maja 2000 r. dyrektywę 80/836.

28 W latach 1994–2001 Irlandia wielokrotnie zwracała się do władz Zjednoczonego Królestwa w sprawie zakładu MOX, kwestionując w szczególności prawidłowość analizy oddziaływania na środowisko z 1993 r. oraz decyzji w sprawie gospodarczej zasadności budowy tego zakładu. Irlandia zakwestionowała ponadto podstawę, na jakiej przeprowadzono konsultacje publiczne, i zażądała informacji dodatkowych w stosunku do zawartych w opublikowanej wersji analizy PA.

29 W komunikacie prasowym z dnia 4 października 2001 r. irlandzki minister właściwy do spraw bezpieczeństwa nuklearnego zapowiedział, że Irlandia rozważa złożenie na podstawie konwencji skargi w związku z brakiem właściwej oceny wpływu budowy zakładu MOX na środowisko.

Postępowanie sporne w sprawie zakładu MOX wszczęte przez Irlandię

30 W dniu 15 lipca 2001 r. Irlandia przekazała Zjednoczonemu Królestwu wniosek o ustanowienie sądu arbitrażowego oraz skargę na podstawie art. 32 Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru północno-wschodniego Atlantyku, zawartej w Paryżu w dniu 22 września 1992 r., zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty na mocy decyzji Rady 98/249/WE z dnia 7 października 1997 r. (Dz.U. 1998, L 104, str. 1). Konwencja ta zastępuje między innymi porozumienia paryskie w dziedzinie zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska morskiego ze źródeł lądowych, których Wspólnota również była stroną i które z tego względu zostały wymienione w dodatku do deklaracji o kompetencjach Wspólnoty.

31 W skardze tej Irlandia stwierdziła, że Zjednoczone Królestwo uchybiło zobowiązaniom, jakie ciążą na nim na mocy art. 9 tej konwencji, odmawiając dostarczenia jej pełnej wersji analizy PA.

32 W dniu 2 lipca 2003 r. sąd arbitrażowy ustanowiony na podstawie tej konwencji oddalił skargę Irlandii.

33 Wszczęcie tego postępowania nie stanowi jednak przedmiotu skargi w niniejszej sprawie.

34 W dniu 25 października 2001 r. Irlandia wystosowała do Zjednoczonego Królestwa notę, informując o wszczęciu na podstawie art. 287 konwencji postępowania przed sądem arbitrażowym, o którym mowa w załączniku VII (zwanym dalej „sądem arbitrażowym"), w celu rozstrzygnięcia „sporu dotyczącego zakładu MOX, międzynarodowego transportu substancji radioaktywnych i ochrony środowiska morskiego Morza Irlandzkiego".

35 Skarga zawierała żądanie orzeczenia przez sąd arbitrażowy, że:

„1) Zjednoczone Królestwo nie dopełniło zobowiązań nałożonych na nie w art. 192 i 193, 194, 207 lub 211 i 213 konwencji w odniesieniu do zezwolenia na eksploatację zakładu MOX, w szczególności nie podejmując działań niezbędnych w celu zapobiegania, ograniczania i opanowania zanieczyszczenia środowiska morskiego Morza Irlandzkiego wynikającego 1) z zamierzonego zrzutu materiałów lub odpadów radioaktywnych z zakładu MOX lub 2) z przypadkowej emisji materiałów lub odpadów radioaktywnych z zakładu MOX lub 3) z emisji materiałów lub odpadów radioaktywnych z zakładu MOX lub z transportów międzynarodowych związanych z działalnością zakładu MOX w związku z aktami terroryzmu;

2) Zjednoczone Królestwo nie dopełniło zobowiązań ciążących na nim na podstawie art. 192 i 193, 194, 207 lub 211 i 213 konwencji w odniesieniu do

zezwolenia na eksploatację zakładu MOX, 1) nie dokonując lub nie dokonując właściwie oceny zagrożeń mogących wynikać z ataku terrorystycznego na zakład MOX i na międzynarodowe transporty materiałów radioaktywnych związane z działalnością tego zakładu lub 2) nie opracowując lub nie opracowując w sposób właściwy strategii lub planu ochrony przed atakiem terrorystycznym na zakład MOX lub na transport międzynarodowy odpadów radioaktywnych związany z działalnością zakładu MOX oraz przeciwdziałania na wypadek takiego ataku;

3) Zjednoczone Królestwo nie dopełniło zobowiązań nałożonych na nie w art. 123 i 197 konwencji w odniesieniu do zezwolenia na eksploatację zakładu MOX i uchybiło zobowiązaniu do współpracy z Irlandią w celu ochrony środowiska morskiego Morza Irlandzkiego, w szczególności odmawiając udostępnienia określonych informacji lub odmawiając przeprowadzenia we właściwy sposób oceny oddziaływania na środowisko morskie zakładu MOX, gdy jeszcze trwało postępowanie w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego dostępu do informacji;

4) Zjednoczone Królestwo nie dopełniło zobowiązań nałożonych na nie w art. 206 konwencji w odniesieniu do zezwolenia na eksploatację zakładu MOX, w szczególności

a) nie przeprowadzając w [analizie oddziaływania na środowisko z 1993 r.] właściwej i pełnej oceny potencjalnych skutków funkcjonowania zakładu MOX dla środowiska morskiego Morza Irlandzkiego lub

b) nie przeprowadzając, od czasu opublikowania [analizy oddziaływania na środowisko z 1993 r.] potencjalnych skutków funkcjonowania zakładu MOX dla środowiska morskiego w związku ze zmianami okoliczności faktycznych i prawnych, jakie nastąpiły od 1993 r., a szczególnie od 1998 r. lub

c) nie przeprowadzając oceny potencjalnych skutków dla środowiska morskiego Morza Irlandzkiego międzynarodowego transportu materiałów radioaktywnych do lub z zakładu MOX lub

d) nie przeprowadzając oceny zagrożeń, jakie dla środowiska morskiego Morza Irlandzkiego niosą potencjalne skutki ataku lub ataków terrorystycznych na zakład MOX lub na międzynarodowy transport materiałów radioaktywnych do lub z zakładu MOX;

5) Zjednoczone Królestwo będzie zobowiązane nie zezwolić na lub uniemożliwić a) eksploatację zakładu MOX lub b) międzynarodowy transport materiałów radioaktywnych do lub ze Zjednoczonego Królestwa w związku z działalnością zakładu MOX lub jakimikolwiek działaniami przygotowawczymi albo innymi związanymi z funkcjonowaniem zakładu MOX, do czasu 1) przeprowadzenia we właściwy sposób oceny wpływu na środowisko funkcjonowania zakładu MOX oraz międzynarodowego transportu materiałów radioaktywnych w związku z jego funkcjonowaniem, 2) udowodnienia, że funkcjonowanie zakładu MOX i międzynarodowy transport materiałów radioaktywnych związany z jego funkcjonowaniem nie spowoduje, pośrednio lub bezpośrednio, zamierzonego zrzutu do środowiska morskiego Morza Irlandzkiego materiałów, w tym odpadów radioaktywnych oraz 3) opracowania i zatwierdzenia wspólnie z Irlandią dokumentu lub planu strategicznego pozwalającego zapobiec lub przeciwdziałać atakowi terrorystycznemu na zakład MOX lub na międzynarodowy transport materiałów radioaktywnych związany z działalnością tego zakładu;

6) Zjednoczone Królestwo zostanie obciążone kosztami postępowania poniesionymi przez Irlandię".

36 W odniesieniu do prawa, jakie ma stosować sąd arbitrażowy, w skardze stwierdzono między innymi, że sąd ten „ma w razie potrzeby uwzględnić postanowienia innych aktów międzynarodowych, w tym umów międzynarodowych i prawa wspólnotowego [...]".

37 Ponadto, odwołując się do art. 293 konwencji, Irlandia stwierdziła w skardze, że „uważa, iż postanowienia konwencji należy interpretować w odniesieniu do innych wiążących dla Irlandii i Zjednoczonego Królestwa międzynarodowych aktów prawnych, jak konwencja [o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku] [...], dyrektywa 85/337/EWG, 80/836/Euratom i 96/29/Euratom".

38 W dniu 9 listopada 2001 r. Irlandia złożyła również na podstawie art. 290 ust. 5 konwencji wniosek do Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza o zastosowanie środków tymczasowych, zmierzający w szczególności do nakazania Zjednoczonemu Królestwu natychmiastowego zawieszenia zezwolenia na eksploatację zakładu MOX.

39 Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2001 r. (sprawa 10, „Sprawa zakładu MOX", Irlandia przeciwko Zjednoczonemu Królestwu) Międzynarodowy Trybunał Prawa

Morza zastosował szereg środków tymczasowych, odmiennych od żądanych przez Irlandię, w następujących kwestiach:

„Irlandia i Zjednoczone Królestwo winny podjąć współpracę, a w związku z tym przeprowadzić niezwłocznie konsultacje w celu:

a) wymiany dodatkowych informacji w sprawie możliwych skutków funkcjonowania zakładu MOX dla Morza Irlandzkiego;

b) nadzoru nad zagrożeniami lub skutkami dla Morza Irlandzkiego, jakie mogą wynikać z działania zakładu MOX;

c) podjęcia działań zapobiegających zanieczyszczeniu środowiska morskiego w związku z działalnością zakładu MOX".

40 W tym samym postanowieniu trybunał ten uznał się za prima facie właściwy i oddalił zarzut braku właściwości podniesiony na podstawie art. 282 konwencji przez Zjednoczone Królestwo, które utrzymywało, że niektóre z zarzutów Irlandii podlegają prawu wspólnotowemu, w związku z czym wyłączną kompetencję do rozstrzygnięcia sporu ma Trybunał.

41 Zjednoczone Królestwo ponownie podniosło zarzut niewłaściwości w ramach procedury pisemnej przed sądem arbitrażowym, co było przedmiotem dyskusji na rozprawie.

42 Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2003 r., doręczonym Komisji w dniu 27 czerwca 2003 r., sąd arbitrażowy zawiesił postępowanie do dnia 1 grudnia 2003 r. i zwrócił się o dostarczenie do tego czasu dokładniejszych informacji na temat wpływu prawa wspólnotowego na zawisły przed nim spór.

43 W postanowieniu tym sąd arbitrażowy wyjaśnia, że pojawiły się trudności ściśle związane z prawem wspólnotowym w istotnych kwestiach legitymacji procesowej Irlandii i Zjednoczonego Królestwa, podziału kompetencji między Wspólnotą a państwami członkowskimi w odniesieniu do konwencji, zakresu, w jakim sąd ten jest władny orzekać na podstawie postanowień powołanych przez strony, oraz kompetencji wyłącznej Trybunału.

44 Sąd arbitrażowy uznał w tej kwestii, że istnieje rzeczywiste prawdopodobieństwo przedstawienia sporu do rozstrzygnięcia przez Trybunał, który może uznać się za jedynie właściwy, wykluczając tym samym właściwość tego sądu zgodnie z art. 282 konwencji.

45 Sąd arbitrażowy podniósł ponadto, że kwestie, od których uzależniona jest jego właściwość, dotyczą przede wszystkim wewnętrznego funkcjonowania odrębnego porządku prawnego, to jest prawa wspólnotowego, w związku z czym powinny zostać rozstrzygnięte w ramach instytucji Wspólnoty, w szczególności przez Trybunał.

46 W tych okolicznościach sąd ten uznał dalsze prowadzenie postępowania za bezzasadne wobec braku rozstrzygnięcia kwestii należących do prawa wspólnotowego, wobec niebezpieczeństwa wydania sprzecznych orzeczeń oraz ze względów kurtuazji i wzajemnego szacunku instytucji sądowych. Sąd arbitrażowy wezwał też strony do podjęcia, wspólnie lub osobno, działań zmierzających do niezwłocznego rozstrzygnięcia zawisłych kwestii w ramach instytucjonalnych Wspólnot Europejskich.

47 W tym samym postanowieniu sąd arbitrażowy zatwierdził środki tymczasowe zarządzone uprzednio przez Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza, oddalając wniosek Irlandii o zastosowanie dodatkowych środków tymczasowych.

48 W związku z wszczęciem przez Komisję postępowania w niniejszej sprawie Irlandia wniosła do sądu arbitrażowego o zawieszenie postępowania do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał. Sąd arbitrażowy uwzględnił ten wniosek postanowieniem z dnia 14 listopada 2004 r.

Postępowanie w sprawie uchybienia państwa członkowskiego

49 Komisja została poinformowana o postępowaniu wszczętym przez Irlandię przed sądem ustanowionym na podstawie konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku (zob. pkt 30 niniejszego wyroku) pismem z dnia 18 czerwca 2001 r. z sekretariatu wykonawczego komisji ustanowionej w ramach tej konwencji.

50 Pismem z dnia 8 października 2001 r. służby Komisji zażądały od Irlandii zawieszenia tego postępowania ze względu na wyłączną kompetencję Trybunału do rozstrzygnięcia tego sporu.

51 W dniu 25 października 2001 r. Irlandia wszczęła procedurę rozstrzygnięcia sporu w ramach konwencji prawa morza.

52 W dniu 20 czerwca 2002 r. odbyło się spotkanie służb Komisji z władzami irlandzkimi dotyczące całości problematyki sporu w sprawie zakładu MOX.

53 Pismem z dnia 27 czerwca 2002 r., ponowionym w dniu 8 października 2002 r., służby Komisji wezwały władze irlandzkie do przesłania dodatkowych dokumentów, w szczególności pism złożonych w ramach postępowań wszczętych na podstawie konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku i konwencji prawa morza.

54 Pismem z dnia 22 października 2002 r. Irlandia spełniła to żądanie, jeśli chodzi o pisma złożone w jej imieniu do sądu ustanowionego na podstawie konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku oraz do Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza. Jeżeli chodzi zaś o postępowanie przed sądem arbitrażowym, Irlandia wskazała, że obie strony są zobowiązane do przestrzegania poufności do czasu rozprawy. Zastrzegła jednocześnie, że jej pisma nie należy uważać za skargę na podstawie art. 227 WE.

55 Następnie Komisja wszczęła postępowanie w sprawie stwierdzenia uchybienia państwa członkowskiego w trybie art. 226 WE. Pismem z dnia 15 maja 2003 r.

wezwała Irlandię do przedstawienia uwag w przedmiocie zarzutu uchybienia w postaci wszczęcia postępowania w ramach konwencji prawa morza, zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 10 WE i 292 WE oraz 192 EWEA i 193 EWEA.

56 Ponieważ pismem z dnia 15 lipca 2003 r. Irlandia wyraziła sprzeciw wobec stanowiska Komisji, ta ostatnia wystosowała w dniu 19 sierpnia 2003 r. uzasadnioną opinię, wzywając wspomniane państwo członkowskie do podjęcia działań niezbędnych w celu zastosowania się do tej opinii w terminie dwóch tygodni, przedłużonym następnie o kolejne dwa tygodnie, od dnia jej otrzymania.

57 Komisja, nieusatysfakcjonowana odpowiedzią Irlandii na tę opinię, wniosła skargę w niniejszej sprawie.

58 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 7 kwietnia 2004 r. Królestwo Szwecji zostało dopuszczone do sprawy na poparcie żądań Irlandii, a Zjednoczone Królestwo na poparcie żądań Komisji.

W przedmiocie skargi

59 Komisja podnosi w skardze trzy zarzuty. Wszczynając postępowanie przeciwko Zjednoczonemu Królestwu w ramach konwencji prawa morza, Irlandia naruszyła jej zdaniem, po pierwsze, wyłączną kompetencję Trybunału do rozstrzygania wszelkich sporów dotyczących wykładni i stosowania prawa wspólnotowego, ustanowioną w art. 292 WE, po drugie, naruszyła to postanowienie oraz art. 193 EWEA, wnosząc do sądu arbitrażowego sprawę sporu, którego rozstrzygnięcie wymaga wykładni

i zastosowania aktów prawa wspólnotowego, a po trzecie, uchybiła zobowiązaniu do współpracy wynikającemu z art. 10 WE, podejmując działania leżące w kompetencji Wspólnoty, oraz zobowiązaniu do współpracy wynikającemu z art. 10 WE w związku z art. 192 EWEA, nie informując ani nie konsultując się uprzednio z właściwymi instytucjami Wspólnoty.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

60 Pierwszy zarzut Komisji dotyczy naruszenia przez Irlandię art. 292 WE, a konkretnie wyłącznej kompetencji Trybunału w zakresie sporów dotyczących wykładni i stosowania prawa wspólnotowego, poprzez wszczęcie postępowania w ramach mechanizmu załatwiania sporów ustanowionego w konwencji prawa morza w celu rozstrzygnięcia jej sporu ze Zjednoczonym Królestwem dotyczącego zakładu MOX.

Argumenty stron

61 Komisja utrzymuje, że konwencja prawa morza ma charakter umowy mieszanej, a jej postanowienia powołane przez Irlandię przed sądem arbitrażowym wchodzą w zakres kompetencji Wspólnoty w sprawach zewnętrznych związanych z ochroną środowiska, ustanowionej w art. 175 WE, w związku z czym wykładnia i stosowanie tych postanowień w sporze między państwami członkowskimi należy na podstawie art. 292 WE do wyłącznej kompetencji Trybunału.

62 Decyzja 98/392, mająca za podstawę między innymi art. 175 WE, oraz deklaracja w sprawie kompetencji Wspólnoty, stwierdzająca, że ochrona środowiska morskiego

należy do kompetencji wspólnych Wspólnoty i państw członkowskich, potwierdzają jej zdaniem, iż stając się stroną konwencji prawa morza, Wspólnota skorzystała z kompetencji wspólnej w dziedzinie ochrony środowiska. Nie ma zatem jej zdaniem konieczności ustalenia istnienia po stronie Wspólnoty kompetencji wyłącznej w zakresie objętym sporem.

63 Z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że rozpatrując sprawę przedłożoną mu na podstawie traktatu, ma on kompetencję do interpretacji nie tylko tych postanowień umów mieszanych, które mieszczą się w zakresie kompetencji wyłącznej Wspólnoty, ale także postanowień należących do zakresu kompetencji wspólnych. Komisja powołuje się na wyroki z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-53/96 Hermès, Rec. str. I-3603, pkt 33, z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawach połączonych C-300/98 i C-392/98 Dior i in., Rec. str. I-11307, pkt 33 i z dnia 19 marca 2002 r. w sprawie C-13/00 Komisja przeciwko Irlandii, Rec. str. I-2943, pkt 20).

64 Poza tym wszystkie kwestie podniesione przed sądem arbitrażowym są unormowane w niemal kompletnym systemie wewnętrznych aktów wspólnotowych, z których niektóre zostały zresztą wymienione w dodatku do deklaracji w sprawie kompetencji Wspólnoty.

65 Deklaracja ta, stwierdzająca, że Wspólnota może stać się stroną konwencji prawa morza jedynie w granicach swoich kompetencji, nie ogranicza jednak w żaden sposób jej przystąpienia do kwestii należących do zakresu kompetencji wyłącznej.

66 Irlandia twierdzi, że nie nastąpiło przeniesienie na Wspólnotę kompetencji w zakresie dziedzin objętych postanowieniami konwencji prawa morza, na których opiera ona skargę do sądu arbitrażowego.

67 Jak potwierdza to jej zdaniem deklaracja w sprawie kompetencji Wspólnoty, ustalenie istnienia takich kompetencji wymaga wykazania, że postanowienia konwencji prawa morza dotyczą kwestii unormowanych aktami prawa wspólnotowego.

68 Kompetencje wspólne wymienione w tej deklaracji w zakresie dotyczącym dziedzin, w których Wspólnota ustanowiła jedynie normy minimalne, nie zostały przekazane i należą nadal do państw członkowskich.

69 Postanowienia umów mieszanych dotyczące kompetencji wspólnych Wspólnoty i państw członkowskich stanowią integralną część prawa wspólnotowego tylko w sytuacji, gdy dotyczą kwestii unormowanych przepisami prawa wspólnotowego.

70 Nie jest tak jednak w tym przypadku, gdyż właściwe przepisy wspólnotowe dotyczące ochrony środowiska określają jedynie normy minimalne.

71 Komisja nie wykazała w związku z tym, że postanowienia konwencji prawa morza, na które Irlandia powołuje się przed sądem arbitrażowym, nakładają takie same zobowiązania, jak obowiązujące akty wspólnotowe, nie udowodniła zatem, że dotyczą one kwestii unormowanych w tych aktach.

72 Zdaniem rządu irlandzkiego właściwe postanowienia konwencji prawa morza nakładają bardziej rygorystyczne zobowiązania niż prawo wspólnotowe.

73 W odniesieniu do zrzutu substancji radioaktywnych do środowiska morskiego oraz notyfikacji i współpracy w dziedzinie morskiego transportu takich substancji brak jest nawet w ogóle ustawodawstwa wspólnotowego. Nie zawiera ono ponadto żadnego przepisu porównywalnego z art. 123 konwencji prawa morza.

74 Poza tym ponieważ Euratom nie jest stroną konwencji prawa morza i żaden akt wydany w ramach traktatu EWEWEA nie został wymieniony w dodatku do deklaracji w sprawie kompetencji Wspólnoty, Wspólnocie nie można przyznać w ramach tej konwencji żadnej kompetencji opartej na wspomnianym traktacie.

75 Rząd szwedzki utrzymuje, że kompetencja Wspólnoty w sprawach zewnętrznych z dziedziny ochrony środowiska nie ma charakteru wyłącznego, a nabiera takiego charakteru tylko w sytuacji, gdy Wspólnota ustanowiła przepisy wewnętrzne, które mogłyby naruszać zobowiązania międzynarodowe podjęte przez państwa członkowskie. Rząd ten powołuje się przy tym na wyrok z dnia 31 marca 1971 r. w sprawie 22/70 Komisja przeciwko Radzie, Rec. str. 263 (zwany dalej „wyrokiem AETR"), pkt 17.

76 Tymczasem w sytuacji, gdy przepisy wspólnotowe ustanawiają jedynie normy minimalne, państwa członkowskie zachowują uprawnienie do zapewnienia wyższego poziomu ochrony czy to na szczeblu krajowym, czy międzynarodowym.

77 Rząd Zjednoczonego Królestwa utrzymuje, że w odniesieniu do części XII konwencji prawa morza, dotyczącej ochrony środowiska morskiego, kompetencję Wspólnoty należy opierać na przepisach wspólnotowych wydanych na podstawie art. 175 WE, a nie celów z zakresu ochrony środowiska wymienionych w art. 174 WE.

78 W celu określenia zakresu, w jakim Wspólnocie zostały przekazane kompetencje w dziedzinie, którą obejmują właściwe postanowienia konwencji prawa morza, należy odwołać się do zasad ustanowionych w pkt 15–17 wyroku AETR i późniejszego orzecznictwa rozwijającego te zasady, w szczególności opinii 1/94 z dnia 15 listopada 1994 r. (Rec. str. I-5267, pkt 77) i 2/94 z dnia 28 marca 1996 r. (Rec. str. I-1759, pkt 24–26).

79 Postanowienia konwencji prawa morza, na które Irlandia powołuje się przed sądem arbitrażowym, mogą zaś naruszać przepisy ustanowione przez Wspólnotę, gdyż interpretowane tak, jak to czyni wspomniane państwo członkowskie przed tym sądem, dotyczą dziedziny unormowanej traktatem nie w sposób ogólny, lecz szczegółowy.

Ocena Trybunału

80 Na wstępie należy zaznaczyć, że pierwszy zarzut Komisji dotyczy naruszenia przez Irlandię wyłącznej kompetencji Trybunału poprzez wniesienie do sądu arbitrażowego sporu z innym państwem członkowskim dotyczącego wykładni i stosowania postanowień konwencji prawa morza zawierających zobowiązania ciążące na Wspólnocie w ramach jej kompetencji w sprawach zewnętrznych w dziedzinie ochrony środowiska, a co za tym idzie, naruszenia art. 292 WE. Postanowienia traktatu EWEWEA wymienione w żądaniach Komisji mają związek z drugim i trzecim zarzutem.

81 Zgodnie z art. 300 ust. 7 WE „[u]mowy zawarte zgodnie z warunkami określonymi w [tym] artykule wiążą instytucje Wspólnoty oraz Państwa Członkowskie".

82 Konwencja prawa morza została podpisana przez Wspólnotę i zatwierdzona na mocy decyzji 98/392. Stąd, zgodnie z utrwalony orzecznictwem, postanowienia tej konwencji stanowią od tej pory integralną część wspólnotowego porządku prawnego (zob. na przykład wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-344/04 IATA i ELFAA, Zb.Orz. str. I-403, pkt 36).

83 Konwencja została zawarta przez Wspólnotę i wszystkie państwa członkowskie w ramach kompetencji wspólnej.

84 Trybunał orzekł już zaś, że umowy mieszane mają we wspólnotowym porządku prawnym w odniesieniu do postanowień objętych kompetencją Wspólnoty taki sam status jak umowy wyłącznie wspólnotowe (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Irlandii, pkt 14).

85 Trybunał stwierdził, że zapewniając wykonanie zobowiązań wynikających z umowy zawartej przez instytucje wspólnotowe, państwa członkowskie wypełniają w porządku wspólnotowym zobowiązanie wobec Wspólnoty, która ponosi odpowiedzialność za prawidłowe wywiązanie się z tej umowy (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Irlandii, pkt 15).

86 Konwencja prawa morza ma charakter mieszany, należy zatem zbadać, czy postanowienia tej umowy, na które Irlandia powołuje się przed sądem arbitrażowym w sporze dotyczącym zakładu MOX objęte są kompetencją Wspólnoty.

87 Ze skargi Irlandii do sądu arbitrażowego (przytoczonej w pkt 35 niniejszego wyroku) wynika, że państwo to zarzuca Zjednoczonemu Królestwu przede wszystkim wydanie zezwolenia na eksploatację zakładu MOX z naruszeniem niektórych zobowiązań wynikających z konwencji prawa morza.

88 Z wyjątkiem art. 123 wszystkie postanowienia konwencji prawa morza powołane w tej sprawie należą do części XII tej konwencji, zatytułowanej „Ochrona i zachowanie środowiska morskiego".

89 Irlandia zarzuca Zjednoczonemu Królestwu w szczególności naruszenie art. 206 konwencji prawa morza poprzez niedopełnienie obowiązku przeprowadzenia prawidłowej oceny skutków środowiskowych dla środowiska morskiego Morza Irlandzkiego całości działalności zakładu MOX, następnie art. 123 i 197 tej konwencji poprzez niedopełnienie obowiązku współpracy z Irlandią w celu ochrony środowiska morskiego Morza Irlandzkiego, które jest morzem półzamkniętym, a wreszcie jej art. 192 i 193, 194 lub 207, 211 i 213 poprzez zaniechanie podjęcia kroków niezbędnych w celu zapobieżenia, ograniczenia i opanowania zanieczyszczenia środowiska morskiego Morza Irlandzkiego.

90 Tymczasem Trybunał uznał już art. 175 ust. 1 WE za właściwą podstawę prawną zawierania w imieniu Wspólnoty umów międzynarodowych w dziedzinie ochrony środowiska (zob. podobnie opinia 2/00 z dnia 6 grudnia 2001 r., Rec. str. I-9713, pkt 44).

91 Wniosek ten potwierdza analiza tego postanowienia łącznie z art. 174 ust. 1 ostatnie tiret WE, w którym wprost wymieniono „promowani[e] na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego" wśród celów realizowanych w ramach polityki ochrony środowiska.

92 Wprawdzie, jak wynika z art. 176 WE, kompetencja Wspólnoty w sprawach zewnętrznych w dziedzinie ochrony środowiska nie jest kompetencją wyłączną, lecz co do zasady wspólną z państwami członkowskimi (zob. podobnie ww. opinia 2/00, pkt 47).

93 Tym niemniej odpowiedź na pytanie, czy konkretne postanowienie umowy mieszanej należy do zakresu kompetencji Wspólnoty, dotyczy powierzenia, a więc samego istnienia tej kompetencji, a nie jej wyłącznego lub wspólnego charakteru.

94 Jak z powyższego wynika, istnienie kompetencji Wspólnoty w sprawach zewnętrznych w dziedzinie ochrony środowiska morskiego nie jest co do zasady uzależnione od wydania aktów prawa wtórnego regulujących omawianą dziedzinę, które mogłyby zostać naruszone w razie uczestniczenia państw członkowskich w procedurze zawierania przedmiotowej umowy, w rozumieniu zasady ustanowionej przez Trybunał w pkt 17 wyroku AETR.

95 Wspólnota może bowiem zawierać umowy w dziedzinie ochrony środowiska, nawet jeżeli szczególne kwestie objęte tymi umowami nie zostały jeszcze, lub zostały w niewielkiej części, unormowane aktami prawa wspólnotowego, które z tego względu nie mogą zostać naruszone (zob., podobnie, ww. opinię 2/00, pkt 44–47 i wyrok z dnia 7 października 2004 r. w sprawie C-239/03 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. str. I-9325, pkt 30).

96 W związku z tym należy zbadać, czy i w jakim zakresie Wspólnota, stając się stroną konwencji prawa morza, postanowiła wykonać przysługującą jej kompetencję w sprawach zewnętrznych w dziedzinie ochrony środowiska.

97 W tej kwestii odniesienie w decyzji 98/392 do art. 130s ust. 1 traktatu WE (obecnie, po zmianie, art. 175 ust. 1 WE) wśród postanowień stanowiących podstawę prawną decyzji o zatwierdzeniu konwencji prawa morza daje odpowiedź twierdzącą.

98 Ponadto w motywie piątym tej decyzji wskazano, że zatwierdzenie konwencji przez Wspólnotę ma na celu pozwolić jej stać się stroną konwencji w granicach przysługujących jej kompetencji.

99 Deklaracja kompetencji Wspólnoty, o której mowa w art. 1 ust. 3 tej decyzji, będąca częścią instrumentu formalnego potwierdzenia Wspólnoty stanowiącego załącznik II do decyzji, określa zakres i charakter przekazanych Wspólnocie przez państwa członkowskie kompetencji w sprawach objętych konwencją prawa morza, w których Wspólnota przyjmuje prawa i obowiązki przewidziane w konwencji.

100 Irlandia utrzymuje, że art. 4 ust. 3 załącznika IX do konwencji, a w szczególności zawarte tam pojęcie „przekazania kompetencji", a także deklarację kompetencji Wspólnoty należy rozumieć w ten sposób, iż w odniesieniu do kompetencji wspólnych przekazaniu i wykonaniu przez Wspólnotę, poprzez przystąpienie do konwencji prawa morza, podlegały jedynie te kompetencje, które w wyniku naruszenia, w rozumieniu zasady ustanowionej przez Trybunał w pkt 17 ww. wyroku AETR, stały się kompetencjami wyłącznymi.

101 Chodzi tu o szczególną cechę konwencji prawa morza, która pozwala jedynie na przekazanie kompetencji wyłącznych Wspólnoty, a pozostałe kompetencje i odpowiadające im zobowiązania pozostają po stronie państw członkowskich.

102 Tymczasem zdaniem Irlandii przedmiotowe przepisy wspólnotowe ustanawiają jedynie normy minimalne, w związku z czym nie zostały one co do zasady naruszone; nie nastąpiło zatem przekazanie w ramach konwencji prawa morza odpowiadających im kompetencji.

103 Komisja twierdzi przeciwnie, że deklarację kompetencji Wspólnoty należy rozumieć w ten sposób, iż wymienione tam kompetencje wspólne zostały przekazane i wykonane przez Wspólnotę, nawet jeżeli dotyczą dziedzin, w których brak obecnie uregulowań wspólnotowych.

104 Należy w tej kwestii przypomnieć, że w pkt 2 tiret drugie akapit pierwszy zdanie drugie deklaracji kompetencji Wspólnoty stwierdza się, w odniesieniu między innymi do postanowień konwencji prawa morza dotyczących zapobiegania zanieczyszczeniu morza, iż „[g]dy przepisy wspólnotowe istnieją, ale nie zostaną dotknięte [naruszone], w szczególności w przypadku przepisów wspólnotowych określających wyłącznie normy minimalne, państwa członkowskie posiadają kompetencje do działania w takiej dziedzinie, bez uszczerbku dla kompetencji Wspólnoty".

105 Stąd deklaracja ta potwierdza, że w ramach konwencji prawa morza nastąpiło przekazanie kompetencji wspólnych, między innymi w dziedzinie zapobiegania zanieczyszczeniu morza, nawet wobec braku naruszenia odnośnych norm wspólnotowych w rozumieniu zasady ustanowionej w ww. wyroku AETR.

106 Tym niemniej ten sam fragment deklaracji kompetencji Wspólnoty uzależnia przekazanie kompetencji wspólnych od wydania przepisów wspólnotowych, jakkolwiek nie ma konieczności, by zostały one naruszone.

107 W innych przypadkach, to znaczy gdy brak jest przepisów wspólnotowych, zgodnie z pkt 2 tiret drugie akapit pierwszy zdanie trzecie deklaracji kompetencja należy do państw członkowskich.

108 W związku z tym stwierdzenie w specyficznym kontekście konwencji prawa morza przekazania kompetencji wspólnych Wspólnocie uzależnione jest od istnienia, w dziedzinach objętych zakresem właściwych postanowień tej konwencji, przepisów wspólnotowych, niezależnie od ich zakresu i charakteru.

109 W tej kwestii dodatek do deklaracji kompetencji Wspólnoty, jakkolwiek niewyczerpujący, stanowi pomocny punkt odniesienia.

110 Okazuje się, że dziedziny objęte postanowieniami konwencji prawa morza, na które Irlandia powołuje się przed sądem arbitrażowym, zostały w znacznej mierze uregulowane aktami wspólnotowymi, z których wiele zostało wymienionych w dodatku do deklaracji.

111 Jeśli chodzi o zarzut dotyczący naruszenia obowiązku przeprowadzenia prawidłowej oceny środowiskowych skutków całości działalności zakładu MOX dla środowiska morskiego Morza Irlandzkiego, opartego na art. 206 konwencji prawa morza, należy stwierdzić, że dziedzina ta objęta jest zakresem stosowania dyrektywy 85/337, wymienionej w dodatku do deklaracji kompetencji Wspólnoty.

112 Irlandia nie może przy tym kwestionować właściwości tej dyrektywy, gdyż sama wskazała ją w skardze do sądu arbitrażowego jako akt mogący służyć za punkt odniesienia przy interpretacji postanowień konwencji prawa morza.

113 Ponadto Irlandia w skardze do sądu arbitrażowego opiera na tej dyrektywie niektóre argumenty na poparcie wspomnianego zarzutu.

114 Podobną uwagę poczynić można w odniesieniu do zarzutu, który Irlandia opiera na art. 192–194, 207, 211 i 213 konwencji prawa morza w zakresie obowiązku podjęcia kroków w celu zapobieżenia, ograniczenia lub opanowania zanieczyszczenia Morza Irlandzkiego.

115 W skardze do sądu arbitrażowego Irlandia oparła bowiem szereg argumentów na poparcie tego zarzutu w zakresie dotyczącym obowiązku zapobiegania zanieczyszczeniu na dyrektywie 85/337. Właściwy charakter tej dyrektywy jest tu więc oczywisty.

116 Poza tym ten sam zarzut w zakresie dotyczącym międzynarodowego transportu substancji radioaktywnych związanego z funkcjonowaniem zakładu MOX jest ściśle związany z dyrektywą 93/75, również wymienioną w dodatku do deklaracji kompetencji Wspólnoty, normującej minimalne warunki wymagane od statków wpływających lub wypływających z portów Wspólnoty, przewożących materiały niebezpieczne lub zanieczyszczające.

117 Ponadto, w odniesieniu do zarzutu opartego na art. 123 i 197 konwencji prawa morza, dotyczącego braku współpracy ze strony Zjednoczonego Królestwa, a w szczególności odmowy udzielenia Irlandii pewnych informacji, na przykład pełnej wersji analizy PA, należy stwierdzić, że udostępnianie tego rodzaju informacji uregulowane jest w dyrektywie rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku (Dz.U. L 158, str. 56).

118 Dodatkowo, jak zostało to omówione w pkt 31 niniejszego wyroku, Irlandia podniosła ten sam zarzut w skardze do sądu ustanowionego na podstawie konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku, na podstawie art. 9 tej konwencji, na którą powołała się ponownie w skardze do sądu arbitrażowego jako na punkt odniesienia przy interpretacji odpowiednich postano-

wień konwencji prawa morza. Tymczasem konwencja o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku została zawarta przez Wspólnotę i zastąpiła porozumienia paryskie o zapobieganiu zanieczyszczeniu środowiska morskiego ze źródeł lądowych, które zostały wymienione w dodatku do deklaracji kompetencji Wspólnoty.

119 Wiadomo zresztą, że na rozprawie przed sądem arbitrażowym Irlandia oparła argumentację na poparcie omawianego zarzutu zarówno na dyrektywie 85/337 i dyrektywie 90/313, jak i na konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku.

120 Powyższe wystarcza do stwierdzenia, że postanowienia konwencji prawa morza dotyczące zapobiegania zanieczyszczeniu morza, na które powołuje się Irlandia, a które w oczywisty sposób obejmują znaczną część sporu dotyczącego zakładu MOX, należą do zakresu kompetencji Wspólnoty, którą ta postanowiła wykonać, przystępując do konwencji.

121 Jak z powyższego wynika, postanowienia konwencji prawa morza, na które powołuje się Irlandia w ramach sporu dotyczącego zakładu MOX przed sądem arbitrażowym stanowią część wspólnotowego porządku prawnego. Stąd Trybunał jest kompetentny do rozpatrywania sporów dotyczących wykładni i stosowania tych postanowień oraz do oceny ich poszanowania przez państwo członkowskie (zob., podobnie, ww. wyroki w sprawach Komisja przeciwko Irlandii, pkt 20 i Komisja przeciwko Francji, pkt 31).

122 Należy jednak ustalić, czy ta kompetencja Trybunału ma charakter wyłączny, w związku z czym stoi na przeszkodzie wniesieniu przez państwo członkowskie sporu tego rodzaju, jak w sprawie zakładu MOX, do sądu arbitrażowego ustanowionego na podstawie załącznika VII do konwencji prawa morza.

123 Trybunał przypomniał już, że umowa międzynarodowa nie może naruszać struktury kompetencyjnej określonej w traktatach, a więc niezależności wspólnotowego systemu prawnego, nad przestrzeganiem której czuwa Trybunał, zgodnie z art. 220 WE. Tę wyłączną kompetencje Trybunału potwierdza art. 292 WE, zgodnie z którym państwa członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania traktatu WE procedurze innej niż w nim przewidziana (zob., podobnie, opinia 1/91 z dnia 14 grudnia 1991 r., Rec. str. I-6079, pkt 35 i opinia 1/00 z dnia 18 kwietnia 2002 r., Rec. str. I-3493, pkt 11 i 12).

124 Trzeba stwierdzić, że konwencja prawa morza pozwala uniknąć tego rodzaju naruszenia kompetencji wyłącznej Trybunału i zachować tym samym niezależność wspólnotowego systemu prawnego.

125 Z art. 282 konwencji prawa morza wynika bowiem, że mechanizm rozstrzygania sporów zawarty w traktacie WE, oparty na procedurach prowadzących do wydania wiążących orzeczeń rozstrzygających spory między państwami członkowskimi, ma co do zasady pierwszeństwo przed mechanizmem ustanowionym w części XV tej konwencji.

126 Jak zostało ustalone, postanowienia konwencji prawa morza mające zastosowanie w sporze dotyczącym zakładu MOX wchodzą w zakres kompetencji Wspólnoty, którą wykonała ona, przystępując do tej konwencji, w związku z czym postanowienia stanowią integralna część wspólnotowego porządku prawnego.

127 W niniejszym przypadku chodzi więc o spór dotyczący wykładni i stosowania traktatu WE w rozumieniu art. 292 WE.

128 Ponadto jest to spór między dwoma państwami członkowskimi o ewentualne niewykonanie zobowiązań o charakterze prawnowspólnotowym, wynikających ze wspomnianych postanowień konwencji prawa morza, podlega on więc w sposób oczywisty jednemu z mechanizmów rozstrzygania sporów ustanowionych w traktacie WE w rozumieniu art. 292 WE, a mianowicie procedurze z art. 227 WE.

129 Poza tym postępowanie wszczęte przez Irlandię przed sądem arbitrażowym należy bezsprzecznie uznać za sposób rozstrzygnięcia sporu w rozumieniu art. 292 WE, ponieważ zgodnie z art. 296 konwencji prawa morza orzeczenia wydane przez taki sąd mają moc wiążącą dla stron sporu.

130 Irlandia utrzymuje jednak, tytułem żądania ewentualnego, że gdyby Trybunał doszedł do wniosku, iż postanowienia konwencji prawa morza podniesione przez nią przed sądem arbitrażowym stanowią integralna część prawa wspólnotowego, ten sam wniosek narzucałby się w odniesieniu do postanowień tej konwencji dotyczących rozstrzygania sporów. W związku z tym wniesienie sprawy do sądu arbitrażowego, o którym mowa w art. 287 ust. 1 lit. c) konwencji prawa morza, stanowi mechanizm rozstrzygania sporów przewidziany w traktacie WE w rozumieniu art. 292 WE.

131 Argument ten należy odrzucić.

132 Jak bowiem przypomniano w pkt 123 niniejszego wyroku, umowa międzynarodowa tego rodzaju jak konwencja prawa morza nie może naruszać wyłącznej kompetencji Trybunału do rozstrzygania sporów między państwami członkowskimi dotyczących wykładni i stosowania prawa wspólnotowego. Co więcej, jak podkreślono w pkt 124 i 125 niniejszego wyroku, art. 282 konwencji prawa morza pozwala właśnie uniknąć takich naruszeń i zachować w związku z tym niezależność wspólnotowego systemu prawnego.

133 Jak wynika z powyższych rozważań, art. 220 WE i 292 WE stały na przeszkodzie wniesieniu przez Irlandię do sądu arbitrażowego sporu dotyczącego zakładu MOX.

134 Wniosku tego nie podważa okoliczność, że skarga Irlandii do sądu arbitrażowego dotyczy również pewnych zobowiązań Zjednoczonego Królestwa w zakresie niebezpieczeństw związanych z terroryzmem.

135 Wystarczy bowiem stwierdzić, bez potrzeby badania, czy ta część sporu jest objęta prawem wspólnotowym, że zgodnie z pkt 120 niniejszego wyroku w tym przypadku istotna część sporu Irlandii ze Zjednoczonym Królestwem dotyczy wykładni lub stosowania prawa wspólnotowego. Rzeczą Trybunału jest ustalić w razie konieczności, które elementy sporu podlegają postanowieniom umowy międzynarodowej niewchodzącym w zakres jego kompetencji.

136 Argumenty Irlandii mówiące o korzyściach wynikających z zastosowania procedury arbitrażowej na podstawie załącznika VII w stosunku do skargi do Trybunału w trybie art. 227 WE są chybione, biorąc pod uwagę wyłączny i obowiązkowy dla państw członkowskich charakter kompetencji Trybunału.

137 Korzyści takie, nawet przy założeniu ich istnienia, nie mogą bowiem w żadnym razie uzasadniać uchylenia się państwa członkowskiego od obowiązków przewidzianych w traktacie WE w zakresie sądowych procedur przeciwdziałania uchybieniu przez inne państwo członkowskie prawu wspólnotowemu (zob., podobnie, wyrok z dnia 25 września 1979 r. w sprawie 232/78 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. 2729, pkt 9).

138 W odniesieniu wreszcie do argumentów Irlandii dotyczących pilności i możliwości uzyskania zastosowania środków tymczasowych na podstawie art. 290 konwencji prawa morza, wystarczy stwierdzić, że na podstawie art. 243 WE Trybunał może zarządzić niezbędne środki tymczasowe w sprawach, które rozpatruje. Środki takie można oczywiście zarządzić w ramach postępowania w trybie art. 227 WE.

139 Wobec całości powyższych rozważań należy uwzględnić pierwszy zarzut.

W przedmiocie zarzutu drugiego

140 Drugi zarzut Komisji dotyczy poddania przez Irlandię aktów prawa wspólnotowego wykładni i stosowaniu przez sąd arbitrażowy, co stanowi naruszenie art. 292 WE oraz, w odniesieniu do aktów należących do zakresu stosowania traktatu EWEWEA, art. 193 EWEA.

Argumenty stron

141 Komisja zarzuca Irlandii naruszenie kompetencji wyłącznej Trybunału ustanowionej w art. 292 WE i 193 EWEA z tego względu, że państwo to powołało się przed sądem arbitrażowym, a w szczególności w skardze do sądu arbitrażowego, na określone akty prawa wspólnotowego wchodzące w zakres stosowania traktatu WE lub traktatu EWEWEA, a to na podstawie art. 293 konwencji prawa morza, czyli jako na akty, które sąd ten winien zastosować.

142 Rząd Zjednoczonego Królestwa, podzielający tę opinię, dodaje, że w pismach złożonych w postępowaniu przed sądem arbitrażowym Irlandia powołała się na podstawie art. 293 konwencji prawa morza na szereg aktów prawa wspólnotowego, w szczególności na dyrektywy 85/337 i 90/313, na dyrektywę Rady 92/3/Euratom z dnia 3 lutego 1992 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów radioaktywnych między państwami członkowskimi oraz do Wspólnoty i poza jej obszar (Dz.U. L 35, str. 24), z także na umowy międzynarodowe, jak konwencja o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku.

143 Rząd ten twierdzi również, że Irlandia podniosła przed tym sądem argumenty dotyczące wykładni, jaką należałoby nadać konkretnym przepisom tych aktów lub umów, i zarzuciła Zjednoczonemu Królestwu postępowanie niezgodne z określonymi zobowiązaniami wspólnotowymi, jakie z nich wynikają.

144 Irlandia utrzymuje, że powołała się na akty prawa wspólnotowego jako na niewiążące okoliczności faktyczne jedynie w celu ułatwienia interpretacji określonych sformułowań konwencji prawa morza, wskazując sposób, w jaki są one rozumiane w praktyce sądowej w innych porządkach prawnych niż lex fori.

145 Zdaniem tego państwa członkowskiego elementy innego niż konwencja prawa morza porządku prawnego mogą również mieć zastosowanie w drodze „odesłania", które jest powszechną techniką prawną, stosowaną w celu zapewniania harmonijnego współistnienia norm pochodzących z różnych porządków prawnych.

Ocena Trybunału

146 Jest rzeczą ustaloną, że w skardze do sądu arbitrażowego oraz w pismach składanych do tego sądu Irlandia powołała się na szereg aktów wspólnotowych.

147 Poza konwencją o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku chodzi tu przede wszystkim, w zakresie traktatu WE, o dyrektywy 85/337 i 90/313, a w zakresie traktatu EWEWEA o dyrektywy 80/836, 92/3 i 96/29.

148 Ustalono również, że Irlandia powołała się na wspomniane akty wspólnotowe na podstawie art. 293 ust. 1 konwencji prawa morza, który przewiduje, iż sąd arbitrażowy „stosuje [tę] konwencję i inne normy prawa międzynarodowego, które nie są sprzeczne z [tą] konwencją".

149 Jak bowiem stwierdził rzecznik generalny w pkt 49 i 50 opinii, z licznych fragmentów pism złożonych przez Irlandię do sądu arbitrażowego wynika, że państwo to przedstawiło wspomniane akty wspólnotowe nie tylko jako elementy wyjaśnienia znaczenia ogólnych postanowień konwencji prawa morza właściwych dla przedmiotu sporu, lecz także jako normy prawa międzynarodowego, które sąd ten winien zastosować na podstawie art. 293 tej konwencji.

150 Jak zauważył rząd Zjednoczonego Królestwa i czemu Irlandia nie zaprzeczyła, stwierdziła ona przed sądem arbitrażowym między innymi, że analiza oddziaływania na środowisko z 1993 r. nie odpowiada wymaganiom dyrektywy 85/337 oraz że odmowa udostępnienia przez Zjednoczone Królestwo programu eksploatacji zakładu MOX nie pozwoliła ocenić zasadności budowy tego zakładu, jak tego wymaga dyrektywa 96/29, a ponadto że odmowa ta stanowiła naruszenie art. 6 dyrektywy 80/836 i art. 6 dyrektywy 96/29.

151 Okazuje się zatem, że Irlandia przedłożyła sądowi arbitrażowemu akty prawa wspólnotowego w celu ich interpretacji i zastosowania w ramach procedury mającej na celu stwierdzenie naruszenia przepisów tych aktów przez Zjednoczone Królestwo.

152 Jest to zaś sprzeczne z ciążącym na państwach członkowskich na podstawie art. 292 WE i 193 EWEA obowiązkiem poszanowania wyłącznego charakteru kompetencji Trybunału do rozpatrywania sporów dotyczących wykładni i stosowania przepisów prawa wspólnotowego, w szczególności poprzez odwołanie się, w celu stwierdzenia naruszenia tych przepisów przez inne państwo członkowskie, do procedur ustanowionych w art. 227 WE i 142 EWEA.

153 Stąd należy stwierdzić naruszenie art. 292 WE i 193 EWEA, jako że omawiane akty należą do zakresu stosowania traktatu WE lub traktatu EWEWEA.

154 Należy ponadto stwierdzić, że wszczęcie i prowadzenie postępowania przed sądem arbitrażowym w okolicznościach, jakie wynikają z pkt 146–150 niniejszego wyroku, powoduje oczywiste niebezpieczeństwo naruszenia struktury kompetencyjnej określonej w traktatach, a w związku z tym niezależności wspólnotowego porządku prawnego.

155 Niebezpieczeństwo to istnieje zaś niezależnie od złożonego przez Irlandię zapewnienia, że nie żądała i nie zażąda od sądu arbitrażowego badania i oceny, na podstawie art. 293 konwencji prawa morza, czy Zjednoczone Królestwo naruszyło normy prawa wspólnotowego.

156 Ponadto wobec takiego niebezpieczeństwa nieistotna staje się okoliczność, że Irlandia mogła zażądać od sądu arbitrażowego zastosowania prawa wspólnotowego w drodze odesłania lub jakiejkolwiek innej techniki.

157 W związku z powyższym drugi zarzut należy uznać za zasadny.

W przedmiocie zarzutu trzeciego

158 Trzeci zarzut Komisji dotyczy, po pierwsze, naruszenia przez Irlandię obowiązku współpracy wynikającego z art. 10 WE z tego względu, że wszczęcie postępowania w ramach konwencji prawa morza na podstawie postanowień wchodzących w zakres kompetencji Wspólnoty stanowiło wykonanie przez nią kompetencji przysługującej Wspólnocie. Po drugie Irlandia naruszyła również jej zdaniem obowiązek współpracy wynikający zarówno z art. 10 WE, jak i z art. 192 EWEA, wszczynając to postępowanie bez uprzedniego poinformowania i konsultacji z właściwymi instytucjami wspólnotowymi.

Argumenty stron

159 Komisja utrzymuje, że wszczynając postępowanie w sprawie rozstrzygnięcia sporu w ramach konwencji prawa morza na podstawie postanowień tej konwencji należących do zakresu kompetencji Wspólnoty, Irlandia dopuściła się wykonania kompetencji przysługującej Wspólnocie.

160 Takie działanie może zaś wprowadzić w błąd państwa trzecie będące stronami konwencji prawa morza w kwestii reprezentacji na zewnątrz i wewnętrznej spójności Wspólnoty jako strony konwencji i jest wysoce szkodliwe dla skuteczności i spójności działań Wspólnoty na forum zewnętrznym.

161 Co więcej, art. 10 WE i 192 EWEA zostały zdaniem Komisji naruszone, gdyż państwo członkowskie nie ma prawa jednostronnie wszczynać postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu w ramach umowy mieszanej, nie informując i nie konsultując się uprzednio z właściwymi instytucjami Wspólnoty.

162 Tymczasem wszelkie kontakty między Komisją a Irlandią były późniejsze od wszczęcia postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu w ramach konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku oraz konwencji prawa morza.

163 Irlandia twierdzi, że art. 10 WE, jako zasada generalna, nakłada zobowiązanie o charakterze ogólnym. W związku z tym w razie stwierdzenia przez Trybunał naruszenia art. 292 WE nie można mówić dodatkowo o naruszeniu art. 10 WE.

164 Rząd szwedzki podziela co do istoty ten punkt widzenia.

165 Irlandia dodaje, że w okolicznościach niniejszej sprawy uprzednia konsultacja nie pozwoliłaby na pogodzenie stanowisk, gdyż Komisja była wyraźnie zdania, iż państwo to nie miało prawa odwołać się do procedury rozstrzygania sporów na podstawie konwencji prawa morza.

166 Rząd Zjednoczonego Królestwa utrzymuje, że Irlandia winna była co najmniej uznać istnienie obiektywnych powodów wątpliwości co do zgodności jej zamiaru z art. 292 WE i 193 EWEA.

167 W tych okolicznościach państwo to powinno było przeprowadzić konsultacje z partnerami i w razie braku rozwiązania sporu na tej drodze rolą Trybunału byłoby orzeczenie o kompetencjach Wspólnoty.

Ocena Trybunału

168 Komisja zarzuca Irlandii, po pierwsze, naruszenie obowiązku współpracy wynikającego z art. 10 WE, gdyż wszczynając postępowanie arbitrażowe na podstawie konwencji prawa morza, państwo to dopuściło się wykonania kompetencji przysługującej Wspólnocie.

169 Tymczasem przewidziane w art. 292 WE zobowiązanie państw członkowskich do odwołania się do sądownictwa wspólnotowego i do poszanowania wyłącznej kompetencji Trybunału, która jest jego podstawową cechą, należy rozumieć jako szczególny wyraz ich generalnego zobowiązania do lojalności wynikającego z art. 10 WE.

170 Trzeba poza tym stwierdzić, że pierwsza cześć trzeciego zarzutu ma ten sam przedmiot co zarzut pierwszy, dotyczy bowiem tego samego postępowania Irlandii, to jest wszczęcia przez to państwo członkowskie postępowania przed sądem arbitrażowym z naruszeniem art. 292 WE.

171 Nie ma więc konieczności stwierdzać uchybienia zobowiązaniom ogólnym nałożonym na mocy postanowienia art. 10 WE odrębnie od już stwierdzonego uchybienia bardziej szczegółowym zobowiązaniom wspólnotowym, ciążącym na Irlandii na mocy art. 292 WE.

172 Po drugie, Komisja zarzuca Irlandii naruszenie art. 10 WE i 192 EWEA, gdyż państwo to wszczęło postępowanie przed sądem arbitrażowym, nie informując i nie konsultując się uprzednio z właściwymi instytucjami wspólnotowymi.

173 Druga część trzeciego zarzutu dotyczy rzekomego zaniechania Irlandii, co jest sprawą odrębną od postępowania będącego przedmiotem pierwszego zarzutu. Należy ją zatem rozpatrzyć.

174 Trybunał przypominał już, że we wszelkich kwestiach związanych z celami traktatu WE art. 10 WE nakazuje państwom członkowskim ułatwiać Wspólnocie wykonywanie jej zadań i powstrzymać się od wszelkich działań mogących narazić na szwank realizację celów traktatu (zob. w szczególności opinia 1/03 z dnia 7 lutego 2006 r., Zb.Orz. str. I-1145, pkt 119). Podobne zobowiązanie spoczywa na państwach członkowskich w ramach traktatu EWEWEA, na mocy art. 192 EWEA.

175 Trybunał podkreślił ponadto, że państwa członkowskie i instytucje wspólnotowe są zobowiązane ściśle współpracować w wywiązywaniu się ze zobowiązań, jakie wykonują w ramach wspólnej kompetencji do zawarcia umowy mieszanej (zob. ww. wyrok w sprawie Dior i in., pkt 36).

176 Jest tak w szczególności w przypadku sporu, który jak w niniejszej sprawie, dotyczy przede wszystkim zobowiązań wynikających z umowy mieszanej w dziedzinie ochrony i zachowania środowiska morskiego, w której kompetencje Wspólnoty i państw członkowskich mogą być ściśle powiązane, jak potwierdza to zresztą deklaracja kompetencji Wspólnoty i dodatek do niej.

177 Poddanie tego rodzaju sporu takiemu organowi jak sąd arbitrażowy stwarza niebezpieczeństwo orzeczenia przez sąd inny niż Trybunał o zakresie zobowiązań nałożonych na państwa członkowskie na mocy prawa wspólnotowego.

178 Ponadto w piśmie z dnia 8 października 2001 r. służby Komisji stwierdziły już, że spór dotyczący zakładu MOX, poddany przez to państwo członkowskie sądowi ustanowionemu na podstawie konwencji o ochronie środowiska morskiego północno-wschodniego Atlantyku, podlega wyłącznej kompetencji Trybunału.

179 W związku z tym zobowiązanie do ścisłej współpracy w ramach umowy mieszanej oznaczało po stronie Irlandii obowiązek poinformowania i skonsultowania się z właściwymi instytucjami wspólnotowymi przed wszczęciem postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego zakładu MOX w ramach konwencji prawa morza.

180 Podobne zobowiązanie do informacji i konsultacji spoczywało na Irlandii na podstawie traktatu EWEWEA z tego względu, że państwo to zamierzało powołać się w planowanym postępowaniu przed sądem arbitrażowym na postanowienia tego traktatu oraz na akty wydane w jego wykonaniu.

181 Wiadomo tymczasem, że w dniu wszczęcia tego postępowania Irlandia nie dopełniła obowiązku uprzedniej informacji i konsultacji.

182 Wziąwszy powyższe pod uwagę, należy uwzględnić trzeci zarzut w zakresie, w jakim zmierza on do stwierdzenia przez Trybunał, że wszczynając postępowanie w ramach mechanizmu załatwiania sporów ustanowionego w konwencji prawa morza, nie poinformowawszy uprzednio i nie skonsultowawszy się z właściwymi instytucjami wspólnotowymi, Irlandia nie dopełniła obowiązku współpracy wynikającego z art. 10 WE i 192 EWEA.

183 Należy zatem uwzględnić skargę.

W przedmiocie kosztów

184 Zgodnie z art. 69 ust. 2 regulaminu Trybunału kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Irlandii kosztami postępowania, a ta przegrała sprawę w całości, należy obciążyć ją kosztami postępowania. Zgodnie z § 4 tego artykułu Zjednoczone Królestwo i Królestwo Szwecji pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Wszczynając w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza postępowanie przeciwko Zjednoczonemu Królestwu w sprawie rozstrzygnięcia sporu dotyczącego zakładu MOX, umiejscowionego w Sellafield (Zjednoczone Królestwo), Irlandia uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 10 WE, 292 WE, 192 EWEA i 193 EWEA.**

2) **Irlandia zostaje obciążona kosztami postępowania.**

3) **Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Królestwo Szwecji pokrywają własne koszty.**

Podpisy